

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України
від 2019 р. №

КРИТЕРІЇ

оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання в
банківській галузі

1. Критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання у банківській галузі (далі – банки) (є:

недопущення суттєвої нерівності умов діяльності конкуруючих між собою банків;

сприяння стабільності банківської системи.

2. У цих критеріях терміни вживаються у значенні, наведеному в законодавстві про банки та банківську діяльність та у сфері державної допомоги.

3. Державна допомога банкам є допустимою у разі, коли:

1) надається з метою фінансової стабільності держави, забезпечення здорового банківського сектору, відновлення платоспроможності та реструктуризації неплатоспроможних банків;

2) державна допомога на підтримку банків спрямована на:

витрати на заходи з реструктуризації та/або

витрати на заходи з управління знеціненими активами та/або

витрати на підтримку платоспроможності або

витрати на ліквідацію банку;

3) забезпечується:

відновлення платоспроможності та/або

довгострокової рентабельності або

ліквідація банку.

4. До категорій отримувачів державної допомоги за цими критеріями належать банки у значенні Закону України “Про банки та банківську діяльність”, які зареєстровані на території України.

До категорій отримувачів державної допомоги, спрямованої на забезпечення відновлення платоспроможності, належать банки, які мають дефіцит капіталу.

До категорій отримувачів державної допомоги, спрямованої на ліквідацію банків, належать банки, щодо яких прийнято рішення НБУ про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію.

5. Державна допомога на підтримку банків надається в будь-якій формі, яка не суперечить законодавству України у сфері банківської діяльності.

6. Надавач державної допомоги, яка буде надана на витрати, зазначені в

підпункті 2 пункту 3 цих критеріїв, подають повідомлення про нову державну допомогу (далі – Повідомлення) до Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) відповідно до статті 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон).

7. Державна допомога суб'єктам господарювання в банківській галузі є допустимою, якщо до отримання такої допомоги щонайменше 30 відсотків витрат, передбачених підпунктом 2 пункту 3 цих критеріїв, покрито:

1) першочергово акціонерами банку. Якщо власником банку є держава, покриття здійснюється за рахунок власного капіталу банку чи зменшення частки у статутному капіталі банку шляхом емісії акцій;

2) особами, пов'язаними з банком, який отримує державну допомогу, і мають депозит у цьому ж банку;

3) особами, які мають депозит у банку, що отримує державну допомогу. При цьому така особа письмово дала свою згоду на використання його депозитних коштів на покриття таких витрат;

4) кредиторам банку, що отримує державну допомогу. При цьому такий кредитор надав письмову згоду на використання його коштів на покриття таких витрат.

Крім цього, акціонери банку, який отримує державну допомогу, повинні змінити правління, спостережну раду або керівників банку, за винятком, якщо така зміна може призвести до погіршення вже наявної ситуації.

8. Якщо заходи щодо реструктуризації та управління знеціненими активами здійснюються для покриття дефіциту капіталу, такий дефіцит встановлюється в межах визначення потреби в капіталі, стрес-тестуванням, перевіркою якості активів чи рівнозначною перевіркою на державному рівні і підтверджено Національним банком України (далі – НБУ).

Висновок щодо дефіциту капіталу банку, який необхідно покрити за рахунок державної допомоги, надається НБУ і додається до Повідомлення.

9. Реструктуризація та заходи з управління знеціненими активами здійснюються за умови, якщо щоденний розмір регулятивного капіталу нижче встановленого нормативно-правовими актами Національного банку України мінімального розміру регулятивного капіталу.

10. До Повідомлення про державну допомогу у формі реструктуризації та управління знеціненими активами додається план реструктуризації та перелік заходів щодо управління знеціненими активами.

11. План реструктуризації повинен містити:

1) Опис ринку та частки ринку банку на момент початку заходів, спрямованих на реструктуризацію, а саме:

опис основних товарних ринків, на яких здійснює діяльність банк (перелік товарів та основних продавців, покупців цих товарів, визначення товарних та регіональних меж ринку, визначення потенційних конкурентів);

розрахунок частки на відповідних товарних ринках.

2) Прогнозований опис ринку та частки ринку банку на момент закінчення заходів, спрямованих на реструктуризацію, а саме:

опис основних товарних ринків, на яких здійснює діяльність банк (перелік товарів та основних продавців, покупців цих товарів, визначення товарних та регіональних меж ринку, визначення потенційних конкурентів);
розрахунок частки на відповідних товарних ринках.

3) Заходи щодо залучення капіталу банком, зокрема:
емісію акцій із переважним правом викупу наявних акціонерів;
заходи щодо управління пасивами, які спрямовані на накопичення капіталу;
продаж активів і портфелів для накопичення капіталу;
сек'юритизація активів для отримання капіталу від неосновних видів діяльності;
забезпечення отримання прибутку;
інші заходи, які зменшують потребу в капіталі;
строки виконання заходів.

4) Оплата праці керівництва банку до закінчення періоду реструктуризації не повинна перевищувати 10 середніх заробітних плат працівників банку-отримувача.

5) Розподіл витрат між акціонерами та кредиторами відповідно до пункту 7 цих критеріїв.

6) Перелік заходів щодо запобігання відтоку коштів до ухвалення рішення про реструктуризацію, а саме, банку забороняється:

виплата дивідендів за акціями чи за будь-якими іншими інструментами банку;

купівля своїх власних акцій чи інструментів гібридного капіталу протягом періоду реструктуризації;

придбання інструментів гібридного капіталу, крім випадків, коли такий захід у поєднанні з іншими дозволяє банку повністю покрити його дефіцит капіталу і застосовується за умови, подібної до наявних умов ринку, та за ціною, яка не буде перевищувати 10 відсотків ринкової ціни;

здійснювати активну комерційну діяльність, зокрема, популяризацію своєї діяльності, набуття частки будь-якого суб'єкта господарювання будь-яким способом тощо;

реклама банку, в якій згадується про державну допомогу.

Для здійснення Комітетом моніторингу виконання плану реструктуризації та перевірки правильності реалізації цього плану надавач державної допомоги кожні шість місяців надає звіт Комітету про застосування плану після отримання позитивного рішення Комітету щодо його впровадження.

12. Державна допомога у формі гарантій та для цілей підтримки платоспроможності банків надається за таких умов:

гарантії надаються для випуску нових боргових інструментів першого порядку банку;

гарантії надаються для боргових інструментів зі строком обігу від трьох місяців до п'яти років (або з максимальним строком на сім років для забезпечення облігацій). Гарантії зі строком обігу понад три роки не перевищують однієї третини неоплачених гарантій, наданих одному банку;

мінімальний рівень винагороди за надання державних гарантій розраховується за формулою, зазначеною в пункті 14 цих критеріїв;

план реструктуризації подається надавачем до Комітету разом із Повідомленням щодо будь-якого банку, який отримує гарантії на зобов'язання, для яких на момент надання нової гарантії загальний обсяг неоплачених гарантованих зобов'язань перевищує як 5 відсотків загального обсягу зобов'язань, так і загальну суму, еквівалентну 500 мільйонам євро, визначену за офіційним валютним курсом, установленим Національним банком України, що діяв на останній день фінансового року;

отримувачі гарантій та державної допомоги на підтримку платоспроможності повинні відмовитися від реклами, в якій згадується про державну допомогу, та від здійснення будь-якої активної комерційної діяльності (популяризації своєї діяльності, набуття частки будь-якого суб'єкта господарювання будь-яким способом тощо), яка неможлива без державної допомоги.

13. Плани гарантування та підтримки платоспроможності мають відповідати таким вимогам:

гарантії зі строком обігу понад три роки становлять не більше однієї третини загального обсягу гарантій, наданих одному банку, на момент подання Повідомлення;

надавачі державної допомоги кожні три місяці подають до Комітету звіт про виконання плану, випуск гарантованих боргових інструментів та стягнення фактичних комісійних винагород;

звіти з виконання плану мають містити поточну оновлену інформацію про вартість випуску боргових інструментів, не покритих гарантією (вид, вартість покриття гарантії, рейтинг, валюта).

14. Вартість гарантій, які покривають борг зі строком погашення в один рік і більше, повинна щонайменше бути сумою:

основної вартості 40 базисних пунктів (далі – бп) та

вартості з урахуванням ризиків, яка дорівнює добутку 40 бп та показнику ризику, який складається з половини співвідношення середнього значення спреду п'ятирічного пріоритетного кредитно-дефолтного свопу (далі – КДС) отримувача за три роки, та який закінчується до дати випуску гарантійних облігацій, до середнього рівня національного пріоритетного фінансового п'ятирічного показника iTraxx Europe Senior Financials за ті ж три роки. Формула для розрахунку вартості гарантії може бути записана таким чином:

Вартість = 40 бп $\times$ (1 + A/B),

де А – середнє значення спреду п'ятирічного пріоритетного КДС отримувача,

В – середній рівень національного пріоритетного фінансового п'ятирічного показника iTraxx Europe Senior Financials.

Середні значення розраховуються за три роки, не включаючи місяць, який передує даті випуску гарантійної облігації.

Якщо гарантія надається облігаціями з покриттям, вартість гарантії може включати тільки половину вартості оцінки ризиків, яка розраховується відповідно до третього абзацу цього пункту.

Враховуючи, що спред КДС не може надати чіткого виміру кредитного ризику боргу з періодом погашення менше одного року, вартість гарантії, яка покриває борг зі строком погашення менше одного року, для такого боргу повинна принаймні складатися із суми:

основної вартості 50 бп та

вартості з урахуванням ризиків, яка дорівнює 20 бп для банків із рейтингом А+ або А, 30 бп для банків із рейтингом А-, або 40 бп для банків із рейтингом нижче А- або з відсутністю рейтингу.

15. Державна допомога на ліквідацію банку є допустимою за таких умов: банк самостійно не може відновити довгострокову платоспроможність; ліквідація банку через звичайну процедуру оголошення банкрутства є неможливою;

банк не відповідає вимогам нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу, конверсія або часткова амортизація субординованого боргу проводиться до надання державної допомоги.

16. Мета ліквідації — припинення діяльності неплатоспроможного банку протягом обмеженого періоду часу.

З моменту прийняття рішення НБУ про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку:

забороняється розпочинати будь-яку нову діяльність;
не забороняється здійснення поточної комерційної діяльності, якщо така діяльність сприяє зменшенню витрат на ліквідацію;
продаж частин активів здійснюється на конкурсній основі;
будь-який продаж активів спрямований на зменшення витрат на ліквідацію.

17. До Повідомлення про державну допомогу на ліквідацію додається план заходів щодо провадження ліквідації банку.

План ліквідації банку повинен містити:

1) обмеження витрат на ліквідацію, а саме: припинення діяльності банку здійснюється ефективним та організованим шляхом, зменшуючи суму державної допомоги до мінімуму, необхідного для підтримки функціонування банку під час процедури ліквідації, враховуючи мету досягнення та виконання вимог із розподілу витрат, які зазначені в пункті 7 цих критеріїв;

2) період припинення діяльності банку;

3) опис діяльності банку (операції, які обмежуються продовженням та завершенням поточної діяльності з наявними клієнтами; будь-яка нова діяльність із наявними клієнтами, яка обмежується зміною умов наявних договорів та реструктуризацією наявних позик, за умови, що такі зміни підвищуватимуть вартість відповідних активів);

4) цінову політику банку, що ліквідується, яка заохочує клієнтів до пошуку привабливіших альтернатив.

18. Під час ліквідації вимоги акціонерів та власників субординованих боргових зобов'язань не можуть покриватися за рахунок господарської

діяльності банку. Розподіл витрат між акціонерами і субординованими кредиторами та запобігання відтоку коштів до ухвалення рішення про ліквідацію повинні відповідати умовам, зазначеним у пункті 7 цих критеріїв.

19. Продаж банку під час процедури ліквідації може бути державною допомогою, яка надається покупцеві, крім випадків, коли продаж здійснюють відкрито, прозоро та недискримінаційно (із застосуванням конкурентної процедури), а активи продають за найвищою запропонованою ціною. За таких умов продаж здійснюється як усіх активів банку одному покупцю, так і частинами різними покупцями.

20. Надавачі подають до Комітету щорічні звіти про функціонування плану заходів щодо ліквідації банку.

Наприкінці процедури ліквідації діяльності банку до Комітету подається заключний звіт про ліквідацію.
